

Dokumentas atspausdintas iš teismų praktikos paieškos sistemos INFOLEX. Praktika
(www.teismupraktika.lt)

Kortelė:

1965862_RegNr_I2-78-362/2020

<http://www.infolex.lt/tp/1965862>

Administracinė byla Nr. I2-78-362/2020
Teismo proceso Nr. 3-64-3-00245-2016-6
Procesinio sprendimo kategorijos: 20.2.1.2;
20.2.3.1; 55.1.3

(S)

REGIONŲ APYGARDOS ADMINISTRACINIS TEISMAS

S P R E N D I M A S LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2020 m. spalio 26 d.
Šiauliai

Regionų apygardos administracinio teismo Šiaulių rūmų teisėjas Arvydas Martinavičius,
sekretoriaujant Daliai Semaškaitei,
dalyvaujant pareiškėjai R. D.,
atsakovo Šiaulių rajono savivaldybės, atstovaujamos Šiaulių rajono savivaldybės administracijos,
atstovui E. G.,
viešame teismo posėdyje išnagrinėjo administracinę bylą pagal pareiškėjos R. D. skundą dėl žalos
priteisimo.

Teismas, išnagrinėjęs bylą,

n u s t a t ė :

Pareiškėja R. D. (toliau – ir pareiškėja) kreipėsi į teismą su skundu, kuriuo prašo priteisti iš atsakovo Šiaulių rajono savivaldybės, atstovaujamos Šiaulių rajono savivaldybės administracijos, 35256 Eur turtinės žalos atlyginimą.

Pareiškėja pareiškime ir teismo posėdžio metu nurodė, jog ji kreipėsi į Šiaulių rajono savivaldybės administraciją prašydama spręsti padarytos žalos atlyginimo klausimą. Nurodė, kad žala atsirado dėl Šiaulių rajono savivaldybės naudojamame žemės sklype tinkamai neįrengtos melioracijos sistemos, kur nebuvo atliekami žemės sklypo nusausinimo darbai, dėl ko pareiškėjos žemės sklypą ir jame esančius pastatus užliedavo vanduo. Dėl šios priežasties pareiškėjos nuosavybės teise priklausančiame žemės sklype (duomenys neskelbtini), esantiems pastatams padaryta žala, kurią pareiškėja prašo atlyginti. Atsakovui pareiškėja pateikė lokalinę sąmatą, patvirtinančią reikalingų atlikti darbų dėl gyvenamojo namo pamatų, pirmo aukšto grindų, ūkinio pastato bei elektros instaliacijos sugadinimo, įvykusio susikaupus vandeniui dėl savivaldybės naudojamame žemės sklype tinkamai neįrengtos melioracijos sistemos, apimtis bei būtinas išlaidas. Šiaulių rajono savivaldybės administracija pareiškėjos prašymą atlyginti žalą atmetė. Pareiškėja teismo prašo priteisti turtinę žalą, atsiradusią dėl to, kad Šiaulių rajono savivaldybės naudojamame žemės sklype tinkamai nebuvo įrengtos melioracijos sistemos, nebuvo atliekami žemės sklypo nusausinimo darbai, dėl nurašyto turto, kaip bešeimininkio, nebuvo inicijuotos procedūros bešeimininkio turto nuosavybės teisei nustatyti ir melioracijos sistemas sutvarkyti, dėl ko pareiškėjos žemės sklypą ir jame esančius pastatus užliedavo vanduo. Teismo posėdžio metu pareiškėja nurodė, kad pagrindinė žalos atsiradimo priežastis yra nuolatinė drėgmė, o ne užliejimas. Kitoje kelio pusėje, priešais jos žemės sklypą atliekant gyvenamųjų namų statybos darbus buvo sugadinta ten buvusi melioracijos sistema, dėl ko vanduo iš didelių žemės plotų per kelią subėgdavo į jos sklypą. Atsakovas, nurašydamas nebeveikiančią melioracijos sistemą, nesidomėjo ir nesirūpino, ar dėl to nebus užliejami greta esantys sklypai ir ar dėl to nekils žala. Žemė jos sklype yra įmirkusi, kas daro įtaką ir pelėsio atsiradimui, ir pastato konstrukcijų pažeidimams. Atsakovas, žinodamas esamą situaciją, nevykdo teisės aktų reikalavimų, savo pareigos įrengti melioracijos sistemą ar žemės sklypo nusausinimo darbus. Atsakovas neorganizavo, nekontroliavo nuotekų tvarkymo, paslaugų teikimo, taip pat nepasirūpino, kad drenažo sistemos, melioracijos sistemos būtų suremontuotos ir jos tinkamai veiktų. Savivaldybė nereagavo į pareiškėjos skundus, prašymus, kad visa tai būtų sutvarkyta. Tokiu būdu įrodyta atsakovo kaltė, taip pat yra patvirtinta pareiškėjai kilusi turtinės žala ir priežastinis ryšys tarp neteisėto atsakovo neveikimo ir pareiškėjai kilusios turtinės žalos. Pažymėjo, jog žalos, atsiradusios dėl savivaldybės neteisėto neveikimo, dydis 35 256 Eur ir jo apskaičiavimas yra nurodyta lokalinėje sąmatoje.

Atsakovas Šiaulių rajono savivaldybė, atstovaujama Šiaulių rajono savivaldybės administracijos, atsiliepime ir atsakovo atstovas teismo posėdžio metu nurodė, kad su pareiškėjos skundu nesutinka ir prašo jį atmesti kaip nepagrįstą.

Nurodė, kad nėra oficialių duomenų, kad (duomenys neskelbtini) buvo įrengti paviršinio vandens surinkimo įrenginiai, todėl Savivaldybės taryba 2015 m. spalio 29 d. sprendimu Nr. T-278 „Dėl viešojo geriamojo vandens tiekėjo ir nuotekų tvarkymo paskyrimo bei viešojo geriamojo vandens tiekimo teritorijų priskyrimo“ paskyrė tik viešojo geriamojo vandens tiekėją ir nuotekų (išskyrus paviršines nuotekas) tvarkytoją. Pareiškėjai netenka mokėti už paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugos teikimą, nes (duomenys neskelbtini) tokia paslauga neteikiama. Pareiškėjos žemės sklypas ribojasi iš vienos pusės su valstybinės reikšmės keliu Viešvėnai-Luokė-Upyna-Dirvonėnai. Už valstybinės reikšmės kelio priežiūrą atsakinga Lietuvos Respublikos kelių direkcija ir valstybės įmonė (toliau – VĮ) „Šiaulių regiono keliai“. Įrengiant ar rekonstruojant kelius turi būti laikomasi Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2008 m. sausio 9 d. įsakymu Nr. D1-11/3-3 patvirtinto Kelių techninio reglamento KTE 1.01:2008 „Automobiliniai keliai“ reikalavimų. Šis reglamentas reglamentuoja, kokie hidrotechnikos statiniai įrengiant ar rekonstruojant kelią lietaus ar kito paviršinio vandens nuleidimui turi būti įrengiami, kad jis nepatektų į žemės sklypus, besiribojančius su keliu. Aplink pareiškėjos žemės sklypą savivaldybė neturi nei nuosavybės teise priklausančių, nei kitais teisiniais pagrindais naudojamų žemės sklypų. Viena

pareiškėjos žemės sklypo kraštinė ribojasi su valstybinės reikšmės keliu, kita – su privačia žeme adresu (duomenys neskelbtini), o dar kitos dvi žemės sklypo kraštinės ribojasi su privačia žeme, kuri priklauso pačiai pareiškėjai. (duomenys neskelbtini) drenažo sistema buvo pripažinta netinkama naudoti 1985 m., nes drenažo sistemos buvo įrengtos 1960–1970 m., o šiuose žemės sklypuose vykusios statybos tas sistemas sugadino, jų suremontuoti buvo neįmanoma. Todėl Savivaldybė negali būti atsakinga už objekto, kuris nebeegzistuoja, netinkamą įrengimą ir priežiūrą. Be to, pareiškėjos žemės sklypas yra namų valda, kuri yra (duomenys neskelbtini). Gyvenvietėse pagal Melioracijos įstatymą nėra ir negali būti melioracijos statinių ir melioruotų žemių, jos nėra įtraukiamos į sausinamų žemių sąrašą. Savivaldybė 2010 m. kreipėsi į VĮ „Šiaulių regiono keliai“ dėl netinkamai surenkamo vandens nuo kelio. VĮ „Šiaulių regiono keliai“ 2011 m. Savivaldybę informavo, jog remontavo kelio pralaidą. Kitais metais Savivaldybės specialistai nuvykę (pagal gyventojos prašymą) pastebėjo, jog vis dėlto yra nepakankamas vandens surinkimas. Savivaldybė 2013 m. suremontavo paviršinio vandens surinkimo šulinius. Taigi problema buvo išspręsta per 3 metus. Savivaldybė neturi teisės investuoti į valstybės turtą ir į privatų asmenų turtą. Melioracijos statinių ir paviršinio vandens poveikio žemės sklype įvertinimo aktuose 2014 m. balandžio 28 d. ir 2015 m. birželio 11 d. konstatuota, kad ilgalaikio paviršinio vandens kaupimosi požymių nepastebėta. Todėl nurodytos aplinkybės yra pakankamas pagrindas konstatuoti, jog Savivaldybė elgėsi atidžiai ir rūpestingai pareiškėjos atžvilgiu.

Pareiškėjos R. D. skundas atmestinas kaip nepagrįstas.

Nagrinėjamoje byloje ginčas kilo dėl pareiškėjos teisės į žalos atlyginimą, kurią ji teigia patyrusi dėl neteisėtų savivaldybės veiksmų (neveikimo) – netinkamai atliekamų nuotekų tvarkymo organizavimo funkcijų, kurios jai pavestos teisės aktais.

Teismas pažymi, kad šioje byloje nagrinėjamas galimas žalos atsiradimas, susijęs ne su statinių (melioracijos sistemos) trūkumais ar melioracijos statinių eksploatavimu, o su savivaldybės, kaip viešojo administravimo subjekto, galbūt neteisėtais veiksmais (neveikimu) viešojo administravimo srityje, t. y. savivaldybės pareiga laikytis Vietos savivaldos įstatymo (toliau – ir VSI) 6 straipsnio 30 punkto ir Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo (toliau – ir GVTNTI) 11 straipsnio reikalavimų dėl paviršinių nuotekų tvarkymo 2010 – 2013 metais. Atkreiptinas dėmesys, kad būtent taip bylos nagrinėjimo ribas nurodė ir Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2019 m. vasario 6 d. nutartyje (administracinė byla Nr. A-381-968/2019). Teismas atkreipia dėmesį, kad nors šioje nutartyje Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas nurodė GVTNTI 10 straipsnį, tačiau, atsižvelgiant į tai, jog pareiškėjos nurodoma žala kilo 2010 – 2013 metais, ginčo santykiams taikytina būtų tuo laikotarpiu galiojusi įstatymo redakcija, o joje savivaldybės kompetencija vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo reguliavimo srityje nustatyta 11 straipsnyje.

Nagrinėjamoje byloje pareiškėja prašo priteisti žalos atlyginimą, vadovaudamasi Civilinio kodekso 6.271 straipsniu, kurio 1 dalyje numatyta, kad žalą, atsiradusią dėl valstybės valdžios institucijų neteisėtų aktų, privalo atlyginti valstybė iš valstybės biudžeto, nepaisydama konkretaus valstybės tarnautojo ar kito valstybės valdžios institucijos darbuotojo kaltės. Žalą, atsiradusią dėl savivaldybės valdžios institucijų neteisėtų aktų, privalo atlyginti savivaldybė iš savivaldybės biudžeto nepaisydama savo darbuotojų kaltės. Pagal šio straipsnio 4 dalį valstybės ar savivaldybės civilinė atsakomybė pagal šį straipsnį atsiranda, jeigu valdžios institucijų darbuotojai neveikė taip, kaip pagal įstatymus šios institucijos ar jų darbuotojai privalėjo veikti. Šiame straipsnyje numatyta viešojo atsakomybė atsiranda esant trimis sąlygoms: neteisėtiems veiksmais ar neveikimui, žalai ir priežastiniam ryšiui tarp neteisėtų veiksmų (neveikimo) ir žalos. Prievolės atlyginti patirtą turtinę žalą kilimui yra būtina nustatyti visas deliktinės atsakomybės sąlygas ir nenustačius bent vienos iš pirmiau minėtų sąlygų, valstybei ar savivaldybei pagal CK 6.271 straipsnį nekyla prievolė atlyginti žalą.

CK 6.246 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad civilinė atsakomybė atsiranda neįvykdžius įstatymuose ar sutartyje nustatytos pareigos (neteisėtas neveikimas) arba atlikus veiksmus, kuriuos įstatymai ar sutartis draudžia atlikti (neteisėtas veikimas), arba pažeidus bendro pobūdžio pareigą

elgtis atidžiai ir rūpestingai. Pagal CK 6.247 straipsnyje pateiktą priežastinio ryšio sampratą ir Lietuvos Aukščiausio Teismo formuojamą teismų praktiką, priežastinis ryšys gali būti tiesioginis, kai dėl teisinę pareigą pažeidusio asmens veiksmų žala atsirado tiesiogiai, ir netiesioginis, kai asmens veiksmais tiesiogiai nepadaryta žalos, tačiau sudarytos sąlygos žalai atsirasti ar jai padidėti. Netiesioginis priežastinis ryšys yra tada, kai asmens veiksmai (veikimas, neveikimas) nėra vienintelė žalos atsiradimo priežastis, jie tik prisideda prie sąlygų šiai žalai kilti sudarymo, t. y. kartu su kitomis neigiamų padarinių atsiradimo priežastimis pakankamu laipsniu lemia šių padarinių atsiradimą (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausio Teismo 2010 m. vasario 26 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-91/2010). Priežastinio ryšio nustatymo procese sąlygiškai išskiriami du etapai. Pirma, nustatomas faktinis priežastinis ryšys, kai sprendžiama, ar konkretūs neigiami padariniai būtų atsiradę, jeigu nebūtų buvę neteisėto veiksmo (*conditio sine qua non* (būtina sąlyga) testas). Antra, nustatomas teisinis priežastinis ryšys, kai sprendžiama, ar žalingi padariniai teisine prasme nėra pernelyg nutolę nuo neteisėto veiksmo (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausio Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2007 m. gruodžio 11 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-554/2007; 2008 m. birželio 9 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-322/2008; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2011 m. liepos 14 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A502-3034/2011, kt.). Būtent sprendžiant dėl teisinio priežastinio ryšio buvimo atsižvelgtina į pirmiau nurodytą netiesioginio priežastinio ryšio taisyklę, kad, norint konstatuoti esant priežastinį ryšį, pakanka nustatyti, jog atsakingo asmens elgesys yra, nors ir ne vienintelė, bet pakankama žalos atsiradimo priežastis. Nustačius, kad teisinę pareigą pažeidusio asmens elgesys pakankamai prisidėjo prie žalos atsiradimo, taigi padaryta žala nėra pernelyg nutolusi nuo neteisėtų veiksmų, jam tenka civilinė atsakomybė pagal deliktinę prievolę (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausio Teismo 2010 m. vasario 26 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-91/2010, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2020 m. sausio 7 d. nutartį administracinėje byloje Nr. eA-764-602/2019). Pasisakydamas dėl kitų žalos atlyginimo dėl valstybės valdžios institucijų neteisėtų aktų sąlygų, teismas pažymi, jog Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje pažymima, kad turtinė žala turi būti tikra, konkreči, įrodyta ir kiekybiškai įvertinta. Pareiga įrodyti, kad tam tikra žala patirta, tenka pareiškėjui. Be to, turtinės žalos atlyginimo institutas turi būti aiškinamas siejant žalos atlyginimą su realiai patirtais nuostoliais ar negautomis pajamomis dėl institucijos pareigūnų neteisėtų veiksmų, todėl pareiškėjas taip pat privalo pagrįsti ir įrodyti priežastinį ryšį tarp jo nurodomos žalos ir neteisėtų veiksmų (2014 m. gegužės 7 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A525-1075/2014, 2019 m. lapkričio 14 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-2801-662/2019 ir kt.).

Vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 30 punkte nurodyta, jog viena iš savarankiškųjų (Konstitucijos ir įstatymų nustatytos (priskirtos) savivaldybių funkcijų yra šilumos ir geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo organizavimas. Ši įstatymo norma yra blanketinė, nukreipianti į Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 11 straipsnį (akto redakcija, galiojusi nuo 2010-12-31 iki 2014-11-01), kuriame apibrėžta savivaldybių institucijų kompetencija vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo reguliavimo srityje.

Kaip pareiškėja nurodė skunde, žalą ji kildina iš to, jog Šiaulių rajono savivaldybės naudojamame žemės sklype nebuvo tinkamai įrengta melioracijos sistema, savivaldybė neorganizavo nuotekų tvarkymo, šalinimo, nebuvo atliekami žemės sklypo nusausinimo darbai, dėl ko pareiškėjai priklausanti žemės sklypą ir jame esančius pastatus užliedavo vanduo. Dėl vandens užliejimo buvo gadinamos namo konstrukcijos (pamatai, sienos, grindys, pastatuose atsirado pelėsis). Teismo posėdžio metu pareiškėja nurodė, kad jos nurodoma žala kilo dėl nuolatinės drėgmės.

Nuotekų tvarkymo paslaugų teikimo bei nuotekų tvarkymo organizavimo ir planavimo bendruosius reikalavimus reglamentuoja GVTNTĮ. Šis įstatymas suponuoja, kad tarp nuotekų tvarkymo paslaugų teikėjo ir asmens, kuriam priklauso nuosavybės teise nuotekų tvarkymo infrastruktūra, reikalinga viešajai nuotekų tvarkymo paslaugai teikti, gali susiklostyti dvejopo pobūdžio teisiniai santykiai: teisiniai santykiai dėl viešosios nuotekų tvarkymo paslaugos teikimo,

grindžiami geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo viešąja sutartimi, ir teisiniai santykiai dėl nuotekų tvarkymo infrastruktūros naudojimo.

Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 11 straipsnio 1 dalyje nustatyta, jog savivaldybių institucijos organizuoja ir koordinuoja geriamojo vandens išgavimą, tiekimą ir nuotekų tvarkymo paslaugų teikimą savivaldybės teritorijoje. Nuotekos – buityje, ūkio ar gamybinėje veikloje naudotas arba perteklinis (kritulių, paviršinis, drenažinis ar pan.) vanduo, kurį jo turėtojas, naudodamasis nuotekų tvarkymo infrastruktūra, išleidžia į gamtinę aplinką arba į kitiems asmenims priklausančią nuotekų tvarkymo infrastruktūrą (GVTNTĮ 2 straipsnio 5 dalis). Kaip matyti iš bylos medžiagos, pareiškėja ne kartą raštu kreipėsi į atsakovą dėl apsemto sklypo (duomenys neskelbtini). Atsakovas, išnagrinėję pareiškėjos raštus (skundus), priimdavo atitinkamus administracinius aktus, pateikdavo pareiškėjos prašomą informaciją, t. y. atlikdavo administracinę procedūrą išnagrinėjant pareiškėjos skundus.

Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2008 m. spalio 9 d. sprendimu Nr. T-289 „Dėl vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros specialiojo plano Šiaulių regione rengimo“ buvo pritarta ir pradėtas rengti Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros specialusis planas. Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2010 m. kovo 25 d. sprendimu Nr. T-107 „Dėl vandens ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros Šiaulių rajono specialiojo plano patvirtinimo“ buvo patvirtintas Vandens ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialusis planas. Tokiu būdu savivaldybė vykdė pareigą priimti atitinkamus teisės aktus dėl geriamojo vandens išgavimo, tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų teikimo organizavimo.

Byloje nustatyta, jog pareiškėja R. D. pirmą kartą dėl melioracijos statinių remonto į Šiaulių rajono savivaldybės administraciją kreipėsi 2010 m. rugpjūčio mėnesį. Šiaulių rajono savivaldybės administracijos Žemės ūkio skyriaus melioracijos poskyris 2010 m. rugpjūčio 17 d. rašte Nr. SZZ-125 (Į 2010-08-12, Į 2010-08-23 prašymus) nurodė, kad „išnagrinėjus archyvinę medžiagą ir apžiūrėjus vietoje nustatyta, kad žemių sausinimo darbai (duomenys neskelbtini) buvo atlikti 1967 m. (buv. Paežerių kol. melioracijos projektas Nr. 5, drenažo sistema Nr. 18. Drenažo rinktuvos „18a“ yra 75 mm diametro vamzdžių). Vėliau ši teritorija buvo urbanizuota – nusausinti plotai užstatyti gyvenamaisiais namais, namų valdos užsodintos medžiais, vaiskrūmiais bei gyvatvorėmis. Teritorijos užstatymo metu esami melioracijos statiniai nebuvo iškeliami ar pertvarkomi į techninį drenažą, pritaikytą gyvenvietės sausinimui, tai dalis drenažo sistemų buvo sugadintos ir nustojo funkcionuoti. Dėl šios priežasties sausinimo sistemos buvo išbrauktos iš Šiaulių rajono savivaldybės melioruotos žemės ir melioracijos statinių apskaitos. Vietoje vizualiai apžiūrint gyvenvietę matosi, kad paviršinis ir lietaus vanduo nuo gyvenvietės teritorijos turėtų tekėti susiformavusiu grioveliu per kelią Kuršėnai-Luokė įrengtą vandens pralaidą. Minėtas kelias ir su juo susiję statiniai priklauso Susisiekimo ministerijai ir jį eksploatuoja VĮ „Šiaulių regiono keliai“. Šiaulių rajono savivaldybės administracija 2010 m. spalio 12 d. rašte Nr. S-2103(8.16) „Dėl melioracijos įrenginių remonto (duomenys neskelbtini)“ nurodė, kad „nuvykus į vietą nustatyta, kad užmirkusi galinė sklypo dalis prie ūkinio pastato ir dalis kiemo. Užmirkimo priežastis blogai funkcionuojanti melioracijos sistema ir užsikišusi pralaida per (duomenys neskelbtini) gatvę. 2010 m. spalio 2 d. raštu Nr. S-2039(8.26) kreipėmės į VĮ „Šiaulių regiono keliai“ dėl pralaidos per (duomenys neskelbtini) gatvę išvalymo“. Byloje nustatyta, kad 2011 metais VĮ „Šiaulių regiono keliai“ perstatė vandens pralaidą. VĮ „Šiaulių regiono keliai“ 2016 m. spalio 5 d. raštu Nr. 5-1388(7.29) informavo, kad „valstybinės reikšmės rajoniniame kelyje Nr. 4605 Viešvėnai-Luokė-Upyna-Dirvonėnai, (duomenys neskelbtini), esančioje (duomenys neskelbtini), tarp (duomenys neskelbtini) namų, 2011 metais buvusi gelžbetonio 0,5 m diametro pralaida buvo pakeista į 0,4 m diametro PVC vamzdį. Pralaidos ilgis 10,30 m. Nors buvusi senoji gelžbetonio pralaida atliko savo funkciją – praleidžiant vandenį kitoje kelio pusėje esantį vandens surinkimo filtrą – ji buvo keičiama dėl dalinio susidėvėjimo. Esantis už kelio juostos ribos vandens surinkimo filtras, priklausantis Šiaulių rajono savivaldybei, tiek prieš pralaidos keitimą, tiek ir šiuo metu paviršutinį vandenį, esant didesniems krituliams ar pavasarinio polaidžio metu, surenka per ilgesnį laiką“. Byloje taip pat nustatyta, kad 2013 metais (duomenys neskelbtini) gyvenvietėje

(duomenys neskelbtini) ties gyvenamųjų namų Nr. 7, Nr. 12 sklypais buvo įrengti drenažiniai šuliniai, kurie užtikrina normalų vandens surinkimą nuo (duomenys neskelbtini) šalikelės ir šalia esančių žemės sklypų. Pareiškėja pareiškime nurodė, jog 2013 metais atsakovui atlikus paprastąjį šulinių, esančių prie pareiškėjos esančiame žemės sklype ir kitoje kelio (duomenys neskelbtini) pusėje, remontą, paviršinio (lietaus) vanduo nustojo kauptis.

Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytą, vertintina, kad atsakovas, vykdydamas GVTNTĮ 11 straipsnio 1 dalyje nustatytą pareigą, reaguodamas į pareiškėjos skundus, tiek pats organizavo ir koordinavo nuotekų tvarkymo paslaugų teikimą (įrengiant šulinius šalia pareiškėjos sklypą) tiek šią pareigą atliko perduodant pareiškėjos klausimą pagal kompetenciją spręsti kitai institucijai – būtent VĮ „Šiaulių regiono keliai“, kurie 2011 m. sutvarkė vandens pralaidą. Darytina išvada, kad savivaldybė atliko teisės aktuose priskirtas funkcijas vadovaudamasi galiojančiais teisės aktais bei veikė savo kompetencijos ribose, o tai leidžia laikyti, kad nėra pagrindo konstatuoti atsakovo neteisėtus veiksmus (neveikimą), todėl nėra pagrindo atsirasti civilinei atsakomybei bei priteisti pareiškėjai jos prašomą turtinę žalą. Vien pareiškėjos subjektyvus manymas, kad atsakovo veiksmai (neveikimas) buvo neteisėti, nesudaro juridinio pagrindo neturtinei žalai atlyginti.

Dėl pareiškėjos argumento, kad atsakovas nevykdė pareigos įrengti melioracijos sistemą ar žemės sklypo nusausinimo darbus pastebėtina, kad VSĮ 7 straipsnio 27 punkte įtvirtintos savivaldybės pareigos susijusios su melioracijos statinių eksploatavimu, nenagrinėtinas teismų administracinio proceso tvarka. Kartu pastebėtina, kad byloje esantys Melioracijos statinių ir paviršinio vandens poveikio žemės sklype įvertinimo aktai (2014 m. balandžio 28 d. ir 2015 m. birželio 11 d.) patvirtina, jog vizualiai apžiūrėjus (duomenys neskelbtini) esančią sklypą ilgalaikio paviršinio vandens kaupimosi požymių nepastebėta. Be to, aktuose nurodyta, kad apžiūrint (duomenys neskelbtini) esančius pastatus pastebima, kad stogų danga susidėvėjusi, nėra lietaus surinkimo lataukų ir lietvamzdžių, neįrengta nuogrinda apie namą. Tai gali būti esminė (pagrindinė) pastatų gadinimo priežastis.

Kaip nurodyta byloje esančiame Lietuvos draudimo 2010 m. rugsėjo 28 d. pranešime Nr. 1101497, nagrinėjant R. D. prašymą dėl būsto draudimo išmokos buvo nustatyta, kad vasarą, prasidėjus liūtims ir lietuvi, vanduo pradėjo apsemti pareiškėjos sodybos kiemą ir pastatus, vanduo laikosi ilgą laiką ir pastovus vandens buvimas ardo (pūdo) medinius pastatus, drėgmė kaupiasi gyvenamajame name. Nors šiame rašte nurodoma, kad žala atsirado dėl ilgalaikio vandens poveikio ir tai susiję su drenažo sistemos gedimu, tačiau teismas pažymi, kad kaip matyti iš šio rašto, Lietuvos draudimas tokią išvadą padarė remdamasis pareiškėjos parodymais, jog drėgmė kaupiasi „manoma dėl drenažo užsikimšimo ar jo gedimo, nes jis yra ilgą laiką neprižiūrimas“, o atsakymui būtent į tokius klausimus dėl vandens (užliejimo) poveikio pastatams reikalingos specialiosios žinios.

Bylos nagrinėjimo metu pagal Šiaulių rajono savivaldybės administracijos prašymą buvo nutarta skirti ekspertizę išsiaiškinti, ar pareiškėjos žemės sklype esančio gyvenamojo namo ir ūkinio pastato būklės prastėjimui įtakos turėjo tik žemės sklype pavasarį tirpstant sniegui atsiradusios paviršinio vandens (lietaus) nuotekų sancaupos, ar pastatų būklė prastėjo ir dėl techniškai netinkamai suprojektuotų ir įrengtų statinių. Teismo ekspertizę pavesta atlikti teismo ekspertui prof. dr. S. M.. Ekspertui buvo pateikti devyni klausimai bei papildomai prašoma įvertinti, pastato, esančio (duomenys neskelbtini), cokolio (pamato) horizontalią ir vertikalią hidroizoliaciją bei stogo dangos ir lietaus nuvedimo sistemos būklę, nuogrindos įrengimą.

Byloje pateiktas 2020 m. balandžio 3 d. teismo ekspertizės aktas Nr. 20-16, kuriame nurodyta, jog apžiūros, kuri buvo 2020 m. kovo 9 d., metu nustatyta, jog tarp pareiškėjos sklypo ir kaimyninių sklypų abiejose pusėse yra įrengti vandens nuvedimo grioveliai, kuriuose apžiūros metu buvo vandens. Tarp sklypo ir gatvės yra įrengtas griovys, kuriame apžiūros metu buvo vandens, sklype esanti žolės (vejų) danga apžiūros metu buvo šlapia, kieme einant įsispausdavo pėdos, galinėje sklypo dalyje ties mediniu ūkiniu pastatu stovėjo vanduo, lietaus nuvedimo sistemos elementų (lataukų, lietvamzdžių) pastatuose nėra įrengta, nuogrinda aplink pastatus nėra įrengta. Taip pat nurodyta, jog gyvenamojo namo pamatuose yra įtrūkiai, vietomis atskilusios betoninio pamato dalys, šie trūkumai yra atsiradę dėl įprasto nusidėvėjimo (pamatų nelygaus nuosėdžio, betono irimo ir kt.).

Nustatyti pamatų defektai nėra užliejimo padarinys – sklypo užliejimas įprastai tokių padarinių nesukelia. Taip pat gyvenamojo namo apžiūros metu nenustatyta rąstinių sienų defektų, rąstų defektai (puvėsis) formuojasi ilgą laiką, trumpalaikiai užliejimai (2010 – 2013 m.) gali turėti įtakos puvimui, tačiau tai negali būti laikoma pagrindine sienų supuvimo priežastimi. Ekspertizės akte nurodyta, kad apžiūros metu nustatyti fasado apdailinių dailienčių dažų nusilupimai, puvinas, namo grindų defektai (nusilupę dažai, betoninių plytelių sutrūkinėjimai), sienų defektai (nuplėšti tapetai, nusilupę dažai) yra natūralaus gyvenamojo namo nusidėvėjimo padarinys. Taip pat nurodyta, kad nustatyti ūkinio pastato defektai (pamatų įtrūkiai, betoninių grindų įtrūkiai, silikatinių plytų mūro sienų įtrūkiai) yra atsiradę dėl įprasto nusidėvėjimo ir nėra sklypo užliejimo padarinys. Teismo ekspertas, atsakydamas į jam užduotą klausimą dėl žalos, nurodė, jog „R. D. nuosavybės teise priklausantiems statiniams, esantiems adresu (duomenys neskelbtini), padarytų sugadinimų 2010 m. – 2013 m. paviršinio vandens (lietaus) nuotekų sancaupos (žemės sklypo užliejimo vandeniui) padarytos žalos nenustatyta. Teismo posėdžio metu teismo ekspertas prof. dr. S. M. patvirtino, kad pareiškėjos nurodomi jos žemės sklype esančių pastatų defektai negalėjo atsirasti dėl sklypo užliejimo. Kartu teismo ekspertas nurodė, kad nuolatinė žemės sklypo drėgmė tam tikros įtakos žalos atsiradimui galėjo turėti, tačiau, anot eksperto, nuolatinė drėgmę pareiškėjos žemės sklype yra ne dėl sklypo užliejimo, o dėl labai aukštai esančių gruntinių vandenių.

Kartu pažymėtina, kad kaip nustatyta GVTNTĮ 2 straipsnio 6 punkte, nuotekų perdavimo riba – vandens tiekimo sutartyje nurodyta nuotekų tvarkymo infrastruktūros vieta, kurioje abonto (vartotojo) išleidžiamos nuotekos perduodamos vandens tiekėjui ir jam tenka atsakomybė už nuotekų tvarkymą. Tais atvejais, kai rašytinė sutartis nesudaryta, nuotekų perdavimo riba laikoma ta vieta, kurioje prasideda vandens tiekėjui nuosavybės teise priklausanti ar kitaip teisėtai valdoma ar eksploatuojama nuotekų tvarkymo infrastruktūra, į kurią patenka abonto (vartotojo) nuotekos. Atsižvelgiant į šią įstatymo normą konstatuotina, kad savivaldybės pareiga organizuoti ir koordinuoti nuotekų tvarkymo paslaugų teikimą atsiranda nuo nuotekų perdavimo ribos, t. y. privačiame žemės sklype už nuotekų surinkimą yra atsakingas žemės savininkas.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, teismas konstatuoja, kad savivaldybė nepažeidė GVTNTĮ 11 straipsnio 1 dalyje nustatytos pareigos organizuoti ir koordinuoti nuotekų tvarkymo paslaugų teikimą savivaldybės teritorijoje, kaip kad teigė pareiškėja, tad šiuo aspektu neteisėtų veiksmų (neveikimo) nenustatyta. Pažymėtina, kad neteisėti veiksmai – tai veikimas arba neveikimas, bet abiem atvejais jie turi prieštarauti teisės aktų nuostatoms. Neveikimas yra tada, kai valdžios institucijai ar jos tarnautojui, pareigūnui yra nustatyta pareiga ką nors atlikti, koku nors būdu elgtis ar dar kitoks nurodymas būti aktyviam, tačiau jis tos pareigos nevykdo.

Pabrėžtina, kad kaip jau minėta šiame sprendime, reikalavimas dėl žalos (tiek turtinės, tiek neturtinės) atlyginimo, kuri kildinama iš valdžios institucijų neteisėtų veiksmų (CK 6.271 straipsnis), gali būti tenkinamas tik esant trimis sąlygoms: neteisėtiems veiksams ar neveikimui, žalai ir priežastiniam neteisėtų veiksmų (neveikimo) ir žalos ryšiui (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išplėstinės teisėjų kolegijos 2008 m. balandžio 16 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A444-619/2008). Nenustačius bent vienos iš minimų trijų viešosios atsakomybės sąlygų, valstybei ar savivaldybei pagal CK 6.271 straipsnį nekyla turtinė prievolė atlyginti žalą. Atitinkamai, nagrinėjamu atveju byloje nenustatyti atsakovo neteisėti veiksmai (neveikimas) pareiškėjos skunde nurodytais aspektais, nenustatyta. Nenustačius atsakovo neteisėtų veiksmų ar neveikimo, t. y. nesant vienos iš būtinųjų viešosios atsakomybės atsiradimo sąlygų, nėra sąlygų valstybės civilinei atsakomybei pagal CK 6.271 straipsnį atsirasti.

Teismas pripažįsta, kad kaip nurodė teismo ekspertas, nuolatinė drėgmė, kuri susidaro dėl aukštai esančių gruntinių vandenių, galėjo lemti tam tikrus pastatų defektus, dėl ko pareiškėjai galėjo kilti atitinkama žala, tačiau šios bylos nagrinėjimo kontekste tarp minėtos žalos ir Šiaulių rajono savivaldybės administracijos veiksmų (neveikimo) nėra priežastinio ryšio.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, konstatuotina, kad pareiškėjos skundas dėl turtinės žalos priteisimo yra nepagrįstas, todėl atmestinas.

Teismo pareiga pagrįsti priimtą sprendimą neturėtų būti suprantama, kaip reikalavimas detaliai atsakyti į kiekvieną argumentą (žr. Europos Žmogaus Teisių Teismo 1994 m. balandžio 19 d. sprendimą byloje van de Hurk v. Netherlands). Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas yra ne kartą pažymėjęs, kad teismas neprivalo pasisakyti dėl kiekvieno byloje pateikto argumento, o vertindamas įrodymus teismas gali daryti jais pagrįstas apibendrinančias motyvuotas išvadas (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2011 m. rugsėjo 12 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A146-2685/2011).

Administracinių bylų teisenos įstatymo (toliau – ir ABTĮ) 40 straipsnio 1 dalis numato, jog proceso šalis, kurios naudai priimtas sprendimas, turi teisę gauti iš kitos proceso šalies savo išlaidų atlyginimą. Teismas atkreipia dėmesį, kad 2018 m. gruodžio 20 d. įstatymu Nr. XIII-1833 (TAR, 2018, Nr. 2018-21854) nustatyta, kad bylinėjimosi išlaidų, patirtų bylą nagrinėjant pirmąją instanciją, atlyginimo klausimas administracinėse bylose sprendžiamas iki įstatymo Nr. XIII-1833 įsigaliojimo galiojusia tvarka, kai pradėtoje ir nebaigtoje nagrinėti pirmąją instanciją byloje nutartis skirti bylą nagrinėti teismo posėdyje yra priimta iki įstatymo Nr. XIII-1833 įsigaliojimo.

Teismas, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 84 – 87 straipsniais, 88 straipsnio 1 punktu, 132 straipsniu,

n u s p r e n d ž i a :

Pareiškėjos R. D. skundą atmesti.

Sprendimas per trisdešimt kalendorinių dienų nuo jo paskelbimo dienos apeliacine tvarka gali būti skundžiamas Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui per Regionų apygardos administracinio teismo Šiaulių rūmus.